

Бо қарори Шӯрои олимони
ДДОТ ба номи Садриддин Айни
соли 2013 тасдиқ шудааст

Тартиби

**баргузории санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ) тибқи низоми
кредитии таҳсилот дар Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба
номи Садриддин Айни**

1. Муқаррароти умумӣ

1.1. Тартиби баргузории санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ) тибқи низоми кредитии таҳсилот (минбаъд Тартиб) дар Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (минбаъд Донишгоҳ) дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ», «Низомнома оид ба низоми кредитии таҳсилот дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки бо қарори мушовараи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25.11.2011, №21/9, «Низомнома доир ба низоми кредитии таҳсилот дар Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни» аз 27.03.2013, №3, ки бо қарори Шӯрои олимони Донишгоҳ тасдиқ шудааст, Оинномаи Донишгоҳ ва дигар санадҳои меъёрӣ - ҳуқуқии соҳаи маориф таҳия гардидааст.

1.2. Тартиби мазкур баргузории санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ)-ро тибқи низоми кредитии таҳсилот дар сохторҳои Донишгоҳ ба танзим мебарорад.

2. Ташкил ва чараҳои санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ)

2.1. Санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) санчишест, ки аз ҷониби омӯзгор ва ёвари ӯ дар асоси нақшаи таълимӣ, нақшаи кори таълимӣ, барномаи таълимӣ, барномаи корӣ аз ҷониби таълимӣ, аз донишчӯён қабул карда мешавад.

2.2. Санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) аз санчиши анъанавӣ фарқаш дар он аст, ки ба донишчӯ дар асоси ҷавобҳои дурусти ӯ ба ҷойи «комёб» ё баҳои «3,4,5» гузошта шуда, дар дафтари имтиҳонияш қайд мегузорад. Агар донишчӯ аз натиҷаи санчиш ноком гардад дар варақаи

имтиҳонӣ баҳои ғайриқаноатбахш ё баҳои «2» мегузоранд, ҳам омӯзгор ва ҳам ёвари ӯ дар варақаи санчишӣ имзо мегузорад.

2.3. Санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) метавонад бо низоми 100 бала баҳогузорӣ шавад. Дар он ҳолат меъёре, ки дар «Низомномаи кредитии таҳсилот ДДОТ ба номи Садриддин Айни» муқаррар карда шудааст, баҳогузорӣ ва ё хонапури карда мешавад.

2.4. Пеш аз санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) билетҳои санчишӣ дар кафедра муҳокима шуда бо имзои мудирӣ кафедра, омӯзгор ва мӯҳри декани факултет тасдиқ карда мешаванд.

2.5. Тестҳо низ бояд дар кафедра муҳокима шуда, бо имзои мудирӣ кафедра, омӯзгор ва мӯҳри декани факултет тасдиқ карда шаванд.

3. Таҳияи саволномаҳои санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ)

3.1. Дар Донишгоҳ кафедраҳои таҳассусӣ, умумидонишгоҳӣ ва Баҳши таҳияи тестҳо барои омода намудани саволномаҳо масъул мебошанд;

3.2. Миқдори саволномаҳои ҳар як фан вобаста ба кредитҳо яққоя бо пешниҳоди кафедра дар кафедраҳо ва Шӯрои олимони факултет тасдиқ мешавад;

3.3. Баъди тасдиқ саволномаҳо барои мувофиқа ба Раёсати таълим ва Баҳши таҳияи пешниҳод карда мешаванд;

3.4. Раёсати таълим дар асоси нақшаи таълимӣ номгӯи фанҳое, ки аз онҳо санчиши дифференсиронӣ гирифта мешаванд, муайян карда, тарзи баргузори онро ба шакли шифоҳӣ, хаттӣ ва тестӣ-қоғазӣ муайян менамояд;

3.5. Мутасаддиёни Баҳши таҳияи тестҳо барои махфӣ нигоҳ доштани калиди саволномаҳо ҷавобгаранд ва бо ин мақсад корҳои заруриро ба ҷо меоранд.

3.6. Саволномаро устодон метавонанд пешакӣ ба донишҷӯён пешниҳод намоянд ва ё дар силлабус, барномаи корӣ аз рӯи фан ҷой намуда, корҳои фаҳмондадиҳиро дар дарсҳои КМД ва КМДРО гузаронанд.

4. Ҷараёни баргузори санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ)

4.1. Барои муташаккилона баргузор намудани санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) тибқи тақвими академӣ аз ҷониби декани факултет ҷадвали санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ) тартиб дода мешавад, ки он аз ҷониби декани факултет тасдиқ ва бо мудирӣ шуъбаи

бақайдгирӣ ва машваратӣ ва сардори Раёсати таълим мувофиқа карда шуда, аз ҷониби муовини ректор оид ба корҳои таълимӣ тасдиқ мегардад ва дар он мӯҳри Раёсати таълим гузошта мешавад;

4.2. Дар чадвал номи фан, ному насаби омӯзгор, ному насаби ёвари омӯзгор миқдори кредитҳои ба ин фан ҷудошуда, санаи баргузорӣ, ҷой ва соати баргузорӣ нишон дода мешавад;

4.3. Ҷонишини декан-эдвайзер оид ба таълим ва омӯзгор ба донишҷӯён моҳият ва аҳамияти санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ)-ро аз фанни таълимӣ фаҳмонда, бо суратчаласаи махсус онро ба расмият медарорад.

4.4. Санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ) дар ҳафтаи 16-уми семестр бо иштироки ёвар дар машғулиятҳои КМДРО бе ҳалалдор гардидани раванди таълим баргузор мегарданд;

4.5. Бо иштироки ёвар аз ҳар як фанне, ки миқдори кредитҳояшон дар нақшаи таълимӣ аз 2 то 4 кредитро ташкил медиҳанд, санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) қабул карда мешавад;

Барои ташкили санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) кафедраҳои марбута саволномаҳоро дар асоси миқдори кредитҳои барои фан ҷудошуда ва омӯхташуда таҳия намуда, онро дар кафедра муҳокима ва бо мӯҳри декан тасдиқ мекунанд. Билетҳои беимзо ва бемӯҳр ғайриқонунӣ доништа шуда, дар чунин ҳолат санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) бекор карда мешавад;

Корҳои мустақилонаи донишҷӯ, корҳои санчиши донишҷӯён, ҳисоботи кори лаборатории онҳо қабл аз баргузори санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) аз ҷониби омӯзгор қабул карда мешавад. Аз ҷониби донишҷӯ насупоридани КМД, корҳои санчишӣ ва дигар супоришҳои пеш аз санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) боиси паст кардани ҳолҳои бадастовардаи донишҷӯён мегардад.

Дар рӯзи қабули санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) талаб намудани корҳои мустақилонаи донишҷӯён, корҳои санчиши донишҷӯён манъ аст. Онҳо бояд дар рӯзи навбатдории устод дар кафедра ва ё синфи алоҳида қабул карда шавад;

4.6. Омӯзгор вазифадор аст, ки барномаҳои кори фаннӣ барои донишҷӯён (Syllabus) ва саволномаҳоро дар оғози семестр ба донишҷӯён дар шакли ҷопӣ дастрас созад ва дар сомонаи Донишгоҳ ва ё дар сомонаи алоҳидаи худ ҷойгир намояд;

4.7. Омӯзгор пас аз баргузори санчиш то соати 17⁰⁰ санчишро бо шакли анъанавӣ ва ё бо ҳол ва баҳои рақамӣ дар варақаи имтиҳонӣ натиҷагирӣ карда, ҳуҷҷати мазкурро ба ҷонишини декан-эдвайзер месупорад;

4.8. Ҳангоми дуқалама кардани варақаи имтихонӣ ба омӯзгор чарима таъин карда мешавад, ки он тибқи «Низомнома оид ба хавасмандгардонӣ ва муҷозотдиҳӣ дар ДДОТ ба номи Садриддин Айни» амалӣ мегардад;

4.9. Омӯзгор якҷоя бо ёвараш рӯйхати донишҷӯёнро бо баҳои гирифтааш дар шакли анъанавӣ ва ё бо ҳолҳои бадастовардашон имзо гузошта, дар тахтаи эълонҳои факултет насб менамоянд.

4.10. Ҳангоми ба тариқи автомати тавассути барномаҳои алоҳидаи компютерӣ гирифтани санҷиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ), ҳолҳои тариқи барномаҳо гузошта шуда, ба шӯъбаи бақайдгирӣ ва машваратӣ тавассути алоқаи интернетӣ автоматӣ гузаронида мешавад;

4.11. Варақаҳои санҷишӣ дар чунин ҳолат баъди гузаштани санҷиш ва баровардани варақаи санҷишӣ тавассути принтер аз ҷониби омӯзгор ва намояндаи Шӯъбаи бақайдгирӣ ва машваратӣ тасдиқ карда мешавад.

5. Меъёри ҳолгузорӣ

5.1. Ҳангоми тариқи тестӣ баргузор намудани санҷиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) тестҳо бояд аз 10 савол ва барои ҳар як донишҷӯ варианти алоҳида тартиб дода шавад. Омӯзгор ба ҳар як ҷавоби дурусти донишҷӯ 10 ҳол мегузорад. Дар ин ҳолат аз ҷониби донишҷӯ насупоридани КМД, корҳои санҷишӣ ва дигар супоришҳои пеш аз санҷиш боиси паст кардани ҳолҳои бадастовардаи донишҷӯён намегардад. Агар санҷиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) ба шакли анъанавӣ гирифта шавад, билетҳо таҳия шуда аз чор савол иборат мегарданд. Ду саволи назарӣ, ду саволи амалӣ (масъала ё машқ) иборат мешавад. Дар сурати ҷавоби пурра додан ба донишҷӯ баҳои «аъло» гузошта мешавад. Тибқи муқарарот баҳои дигар низ ба донишҷӯ мувофиқи ҷавобҳои гузошта мешавад.

5.2. Ба ҳолҳои дар санҷишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ) соҳибгаштаи донишҷӯ ворид намудани тағйирот ғайр аз ҳолатҳои дар банди 11.3., нишон дода шуда қатъиян манъ аст.

6. Тартиби назорати ҳолгузорию воқеъбинона

6.1. Рафти воқеъбинона ҳолгузорӣ намудани тестҳо зери назорати пайваस्ताи муовини Ректор оид ба корҳои таълимӣ, Раёсати таълим, садорати факултет буда, ба он Шӯъбаи бақайдгирӣ ва машваратӣ, Баҳши идоракунии сифати таҳсилот ва кафедраҳои таълимӣ масъул мебошанд.

6.2. Масъулони Раёсати таълим, садорати факултет, Шуъбаи бақайдгирӣ ва машваратӣ ва Бахши идоракунии сифати таҳсилот варақаи ҷавоби донишҷӯёнро бо калиди ҷавобҳои дуруст муқоиса менамоянд ва дар сурати зарурӣ ба Ректори Донишгоҳ гузориши шифоҳӣ ё хаттӣ пешниҳод менамоянд.

6.3. Дар ҳолатҳои зарурӣ барои назорати раванди шаффоф баргузор намудани санҷиши тафриқавӣ (дифференсионӣ) комиссия таъсис дода мешавад, ки ҳайати онро Ректори Донишгоҳ тасдиқ менамояд.

7. Апеллятсияи санҷиши тафриқавӣ (дифференсионӣ)

7.1. Бо мақсади таъмини ҳуқуқҳои донишҷӯён дар давраи санҷиши тафриқавӣ (дифференсионӣ) комиссияи апеллятсионӣ таъсис дода мешавад, ки ҳайати онро дар мувофиқа бо Ректор муовини ректор оид ба корҳои таълимӣ тасдиқ менамояд. Тартиби фаъолияти комиссияро «Низомномаи комиссияи апеллятсионӣ ҳангоми санҷишҳои тафриқавӣ (дифференсионӣ) дар Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ» муайян менамояд;

7.2. Апеллятсия як рӯз пас аз эълони натиҷаи санҷиш дар асоси аризаи донишҷӯ гузаронида мешавад;

7.3. Тартиби гузаронидани апеллятсия дар Донишгоҳ ба таври зайл аст:

- донишҷӯи Донишгоҳ рӯзи эълон шудани натиҷаи санҷиш, бо нишондоди фан ва рақами тартибии саволе, ки бояд аз ҷониби комиссия аз нав дида баромада шавад, ба номи мудири Шуъбаи бақайдгирӣ ва машваратии Донишгоҳ ариза месупорад.

- мудири Шуъбаи бақайдгирӣ ва машваратии Донишгоҳ аризаи донишҷӯро дида баромада, бо назардошти мувофиқати он ба ҳолатҳои дар банди 7.2. овардашуда оид ба зарурати апеллятсия қарор қабул мекунад.

7.4. Натиҷаи апеллятсия ба варақаи апеллятсионӣ, ки мутахассиси Шуъбаи бақайдгирӣ ва машваратии Донишгоҳ омода намудааст, гузаронида мешавад.

8. Фаъолияти Раёсати таълим зимни баргузорию санҷишҳои тафриқавӣ (дифференсионӣ)

8.1. Раёсати таълим дар баргузорию санҷишҳои тафриқавӣ (дифференсионӣ) корҳои зеринро ба сомон мерасонад:

- муҳлати баргузории санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ)-ро тибқи тақвими академӣ муайян месозад;
- теъдоди меъёри саволномаҳои анъанавӣ, саволномаҳои тестӣ ва сифати онҳоро месанҷад;
- рафти омодагии кафедраҳо, шӯъбаи бақайдгирӣ ва машваратӣ, бахши таҳияи тестҳо ва фаъолияти ҷонишини декан-эдвайзери факултетҳоро назорат менамояд;
- чараёни баргузории санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ)-ро тибқи чадвали ба тасвибрасида назорат намуда, ҷиҳати бартараф намудани нуқсонҳои баамаломатад тадбирҳо меандешад;
- дар муҳлати муқарраршуда гузаронидан ва натиҷагирӣ шудани саволномаҳои тестино назорат менамояд ва аз натиҷааш ба Ректори Донишгоҳ гузориш пешниҳод мекунад;
- маълумотномаи ҷонишини декан-эдвайзери факултет ва шӯъбаи бақайдгирӣ ва машваратиро таҳлил намуда, дар заминаи он маълумотномаи муфассал роҷеъ ба чараёни санчишҳо, мушкилоти ҷойдошта ба Ректори Донишгоҳ пешниҳод менамояд;
- фаъолияти комиссияи апеллятсиониро дар давраи баргузории санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ) назорат менамояд;
- якҷоя бо зерсохторҳои худ ҷиҳати беҳтар гардидани низоми баргузории санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ) тадбирҳо меандешад.

9. Вазифаҳои декани факултет, эдвайзер ва мудири кафедра дар баргузории санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ)

9.1. Вазифаҳои декани факултет:

- рафти иҷрои нақшаҳои таълимӣ, риояи чадвали тақвими санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ) ва омодагии кафедраҳоро барои гузаронидани санчишҳои дифференсали назорат мекунад;
- фармоишҳо ва супоришҳои заруриро оид ба иҷрои вазифаҳои ҷонишини декан-эдвайзер, мудири кафедраҳо бахри иҷрои нақшаи таълимӣ ва шаффоф баргузоршавии санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ) ба тасвиб мерасонад;
- таҳия ва таъмини саволномаҳои санчиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ)-ро дар кафедраҳо назорат мекунад;
- чараёни баргузории санчишҳо ва риояи тартиботи муқарраршуда ва тартибу низомро зерин назорат мегирад;
- чамбасти санчишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ) ва натиҷагирӣ аз онро ба роҳ монда, барои боз ҳам таҳким бахшидан ба ин раванд ба Раёсати Донишгоҳ пешниҳод менамояд.

9.2. Вазифаҳои мудирӣ кафедра;

- иҷрои барномаҳои таълимии фаннӣ ва азхудкунии онҳоро назорат мекунад;

- саволномаҳои тести таҳияшударо дар ҷаласаи кафедра тасдиқ мекунад ва дар муҳлатҳои муқарраршуда ба Бахши таҳияи тестҳо дар шакли ҷопӣ ва электронӣ пешниҳод менамояд;

- фаъолияти омӯзгоронро дар ҷараёни таълим, риояи ҷадвали тасдиқгардидаи санҷиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) назорат менамояд;

- ҷамъбасти натиҷаи санҷишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ)-ро аз фанҳои марбути кафедра таъмин намуда, аз дараҷаи донишазхудкунии донишҷӯён ва сифати таълими омӯзгорон хулосагирӣ менамояд.

9.3. Вазифаҳои эйдвайзер:

- ҷадвали баргузори санҷишҳо таҳия ва барои тасдиқ пешниҳод менамояд;

- оид ба мувофиқат кардани саволномаҳои санҷиши тафриқавӣ дифференсиронӣ бо барномаи таълимӣ тадбирҳо меандешад;

- иштироки донишҷӯёнро дар рӯзҳои баргузори санҷишҳо таъмин мекунад;

- пур кардани варақаҳои имтиҳониро аз тарафи омӯзгорони фаннӣ дар рӯзи қабули санҷиш назорат мекунад.

10. Фаъолияти Шӯъбаи бақайдгирӣ ва машваратӣ зимни баргузори санҷишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ)

10.1. Самтҳои асосии Шӯъбаи бақайдгирӣ ва машваратии Донишгоҳ дар ташкил ва баргузори санҷиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) аз инҳо иборат аст:

- омода намудани варақаҳои имтиҳонӣ барои бақайдгирии донишҷӯён ва омӯзгорон мувофиқи нақшаҳои корӣ ва фардии таълим;

- таҳия ва назорати риояи тақвими академӣ;

- ташкил ва назорати татбиқи низоми ҳолдихӣ;

- назорати раванди санҷиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ);

- таъмини донишҷӯён бо ҳуҷҷатҳои зарурии меъёрии ҳуқуқӣ;

- ҷамъбасти натиҷаҳои санҷиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ);

- дар асоси натиҷаҳои санҷишҳои тафриқавӣ (дифференсиронӣ) пешниҳод намудани рӯйхат ба декани факултет бо мақсади омодаسازیи фармон оид ба роҳ додани донишҷӯён ба сессияи имтиҳонӣ.

11. Ҳуқуқ ва ӯҳдадорӣҳои донишҷӯён дар санҷиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ)

11.1. Донишҷӯ ӯҳдадор аст, ки барномаи таълимиро давра ба давра ва пурра азхуд кунад.

11.2. Агар донишҷӯ ба санҷиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) дер монда, ба Донишгоҳ ворид шуда бошад, бо розигии худ метавонад дар санҷиш иштирок намояд. Дар ин ҳолат омӯзгор барои иштироки донишҷӯ дар санҷиш бояд монеа нагузорад. Донишҷӯ метавонад ба саволҳо то ба анҷом расидани вақти ба ин дарси КМДРО ҷудошуда ҷавоб гардонад.

11.3. Ҳангоми рӯзи тасдиқгардида бо сабабҳои дар поён кайгардида иштирок накардани донишҷӯ ба ӯ ҳуқуқ дода мешавад, ки санҷиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ)-ро берун аз ҷадвал супорад:

- агар дар давраи санҷиши тафриқавӣ (дифференсиронӣ) бемор шуда бошад ва маълумотномаи тиббии шакли муқарраршудаи тасдиқгардида дошта бошад;

- дар рӯзи баргузори санҷиш дар чорабиниҳои умумидонишгоҳӣ иштирок карда бошад, ки аз ҷониби Ректори Донишгоҳ тасдиқ шуда бошад;

- агар донишҷӯ дар олимпиадаҳои фанӣ, озмунҳо, конфронсҳо, мусобиқаҳои гуногуни варзишии сатҳи гуногун, барномаҳои телевизионӣ ва дигар чорабиниҳои фарҳангии сиёсӣ, ҷамъиятию иҷтимоӣ, ки Раёсати Донишгоҳ иҷозат додааст, ширкат варзад.